

EN RECORDANÇA DE L'ACADÈMIC
FRANCISCO FERNÁNDEZ DE VILLAVICENCIO I ARÉVALO
(† 7 setembre 1995)*

per

JOSEP-D. GUÀRDIA I CANELA
*President de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació
de Catalunya*

En acabar les sessions acadèmiques, públiques i solemnes de recepció d'un acadèmic, és costum que el President doni les gràcies a l'Acadèmic de número que ha redactat el discurs de contestació, pel treball efectuat i perquè en aquell acte supleix d'alguna manera el President en la representació de la Corporació. En aquest cas, però, el fet té una significació especial. L'agraïment que vull fer arribar al Dr. Villavicencio no és només pel discurs de contestació, sinó per tota la seva vida esmerçada al servei del dret i de Catalunya especialment en l'àmbit de l'Acadèmia. Per això voldria que les meves paraules constituïssin un petit però molt sincer homenatge de tota la Corporació a qui ha estat uns dels seus membres més rellevants.

Com ha llegit el Secretari de l'Acadèmia, l'Il·lm. Sr. Robert Follia i Camps, abans que aquest President procedís a la lectura del discurs de contestació, el Dr. Fernández de Villavicencio va morir sobtadament i no ha pogut llegir avui el discurs que va preparar. No és físicament entre nosaltres, però estic segur que ens acompanya espiritualment. Per això, en primer lloc vull donar-li les més sinceres i sentides gràcies per tot el molt que al llarg de la seva vida va fer per l'Acadèmia i per cadascú dels seus companys acadèmics. L'Acadèmia va dedicar-li una emotiva sessió necrològica el proppassat dia 24 d'octubre en la qual la Dra. Encarna Roca i Trias va llegir les paraules estatutàries. I els Acadèmics Dr. Pintó Ruiz i Dr. Puig Ferriol van participar en l'homenatge institucional del Consell Consultiu de la Generalitat. No escauria repetir aquí mots que ja van ser pronunciats, però sí voldria fer alguna referència, en aquest acte públic i solemne, a la seva personalitat i a la seva obra.

* Paraules llegides en ocasió de la sessió acadèmica pública i solemne celebrada el 14 de desembre de 1995.

Al meu entendre, el Dr. Villavicencio va ser un extraordinari jurista i un intel·lectual d'una extrema finor que li permetia, com em va dir qui el coneixia i l'estimava molt, «treure punta a una agulla». Jurista i més que jurista perquè fonamentalment fou un gran humanista. Home de dret, desenvolupà amb gran encert diverses funcions en el camp de l'ensenyament, la investigació i l'aplicació del Dret; magnífic professor, incisiu estudiós, gran advocat, àrbitre respectat, President per unanimitat de l'òrgan que desenvolupa funcions constitucionals a la nostra autonomia. Civilista eminent, sempre mostrà la seva voluntat de que no li fossin estranyes les altres branques jurídiques i així s'ocupà del dret mercantil, del dret fiscal, del dret administratiu i del dret constitucional. I fins i tot tinc experiència directa d'alguna lleugera incursió en l'àmbit penal.

Dotat d'uns grans coneixements jurídics, en la seva discreció no presumia d'erudició; es basava sempre en construccions sòlides, però no era dogmàtic; tenia una gran capacitat de síntesi però, al meu parer, excel·lia sobretot en l'habilitat per a l'anàlisi.

Va pertànyer a aquella generació universitària que alguna vegada he qualificat d'irrepetible i en la que s'integraven com a Catedràtics els nostres companys avui afortunadament presents Dr. Pérez Vitoria i Dr. Font Rius i els malauradament finats Dr. Polo Díez i Dr. Latorre Segura.

El vaig tenir de professor de dret civil durant quatre cursos de la llicenciatura, entre els anys 1962-66. Acudia a classe amb el «Medina y Marañón» i un petit guió, d'una claredat, senzillesa i netedat que ens sorprenia; i passava temps i temps traient tot el suc als més diversos articles del Codi. No era partidari d'esgotar el programa en les explicacions de classe, però limitant-se a algunes institucions —la persona, la compra-venda, la propietat, el testament— aconseguia donar-nos una visió completa i rigorosa del dret civil.

Com a titular que fou de la Càtedra, voldria destacar també la seva capacitat d'unir voluntats i de cridar a col·laborar amb ell a tot aquell que creia podia aportar alguna especificitat especialment pràctica, a l'alumnat. Molts acadèmics que avui es troben aquí i alguns ja desapareguts van participar en l'activitat de docència que li corresponia; i per la Càtedra del Dr. Villavicencio van passar, amb major o menor intensitat, advocats, jutges, notaris, registradors, advocats de l'Estat i en general professionals del dret del major prestigi a la nostra Ciutat.

La seva indiscutible vocació universitària no va ser, però, l'única. Va ser també un advocat vocacional i, precisament per això, un extraordinari advocat. Estimà la seva professió. Fou advocat d'assumptes però també advocat de clients. De tarannà senzill, no li sabia greu encarregar-se per fidelitat d'assumptes de poca importància i home d'exquisita moralitat no tenia el més petit dubte en deixar assumptes de la major importància quan així li ho exigia la seva profunda ètica. En definitiva, tots els que vam coincidir amb ell en l'exercici professional, tant al mateix costat com en l'advers, de la taula de negociació o de l'estrada del

tribunal, sempre aprenguérem alguna cosa del Dr. Villavicencio i per això es pot concloure que també va fer escola com advocat.

Crec sincerament que com a molts de nosaltres, el marcà profundament el seu pas per la Junta de Govern del Col·legi, on sovint s'actua com advocat d'advocats. Ingressà a la Corporació l'any 1950. Ben aviat (7.X.1953) fou nomenat membre de la Comissió de Cultura, substituint el Catedràtic de Dret Romà, Juan Iglesias; i més endavant (5.XI.1958) membre del Consell de Redacció de la *Revista Jurídica de Catalunya*. A les eleccions per a la Junta de Govern celebrades el 17 de desembre de 1960 fou elegit Tresorer. A la Junta no es dedicà només a les activitats relacionades amb la seva condició professoral, sinó que participà intensament en els debats, sovint de naturalesa política, que ja aleshores es plantejaven en el si d'una Corporació que mantenia amb gran dignitat freqüents discrepàncies amb les autoritats de l'època. I acabà el seu mandat l'any 1965.

Per ajudar a perfilar millor la seva personalitat, crec necessari destacar la seva intervenció a l'11 Congrés Jurídic Català. La Dra. Roca en la sessió necrològica interna de l'Acadèmia va parlar de la vàlua intel·lectual del seu treball en la secció primera i del fet de l'ús del català en la seva exposició a la memorable sessió celebrada a Andorra el 23 d'octubre de 1971. Jo voldria afegir la seva habilitat en sintetitzar totes les ponències especials en una breu introducció i en 48 propostes de conclusions d'una claredat, concisió i interès insuperables. I a més, la seva habilitat i el seu encert en la conducció dels debats. La secció primera fou la de caràcter més ideològic i polític. Villavicencio conduí la discussió amb un mestratge difícil de descriure. El cert és, però, que totes les 51 conclusions finals foren redactades segons el seu criteri, acceptant, matitzant o rebutjant les esmenes. I algunes foren tan significatives — recordem que era l'any 1971 — com les que reclamaven l'ús de la llengua catalana en tots els actes jurídics i davant els tribunals i organismes oficials a Catalunya, la necessitat que els funcionaris públics coneguessin degudament els elements culturals i la llengua i que l'adaptació del dret català a les noves necessitats fos obra d'un òrgan que representés fidelment la voluntat democràtica del poble.

Voldria referir-me ara i en darrer terme — em sembla molt adient a aquest acte — a les seves tasques al si de la nostra Corporació. Fou elegit membre de número de l'Acadèmia l'any 1963 substituint el professor Dualde a qui també havia succeït en la Càtedra. Així va estar entre nosaltres 32 anys. I en ells desplegà una activitat molt important i sempre hi treballà sense excusa ni reserva. Llegí el seu discurs d'ingrés l'any 1964, encara que fou publicat, molt posteriorment, al número extraordinari de la *Revista Jurídica de Catalunya* de 1970. Versà sobre la fiança i la intercessió de la dona casada catalana, en la mateixa línia mantinguda en la defensa professional que va obtenir la transcendental Sentència del Tribunal Suprem de 28 de juny de 1968 que declarà l'aplicació supletòria del dret civil català també a les activitats mercantils. La seva presència a les sessions ordinàries era

molt assídua. Ha estat uns dels Acadèmics que més discursos d'ingrés ha con-
testat: el del recordat Dr. Latorre, el de la Dra. Roca i el del Dr. Albaladejo que
acabem de sentir.

Participà en diversos actes col·lectius entre els que voldria destacar una de-
liciosa intervenció en ocasió de l'acte d'homenatge a Roca Sastre, amb una molt
recordada i poètica evocació del vell ascensor de La Pedrera que duia a la seva
Notaria. I intervingué decisivament en totes les discussions acadèmiques i en els
dictàmens elaborats per la Corporació especialment en l'àmbit del dret civil ca-
talà. Mai no va voler desenvolupar càrrecs directius a la Junta de govern, tot i
haver-li estat oferts tots en més d'una ocasió.

Sempre restà amatent a donar consell a qui li demanava. I jo, aquí i avui, en
reiterar-me deixeble seu, vull significar el meu agraïment pels seus consells de
mestre, en tots els ordres de la vida i també en el desenvolupament de la meva fun-
ció presidencial de l'Acadèmia.

Acabo. Profund humanista, jurista integral, professor complet, excel·lent ci-
vilista, advocat vocacional, autèntic company, lleial amic, home digne, varó just,
persona distingida, amable i elegant, mestre de vida. Heus ací algunes notes que
al meu entendre defineixen la personalitat del Dr. Villavicencio. Estic segur, però,
que no l'abasten totalment. Per això el buit que ha deixat entre els seus fami-
liars, els seus deixebles, els seus col·laboradors, els seus companys i els seus amics,
romandrà sempre sense reomplir.

Moltes gràcies.